

19–20 жовтня 2006 р. у м. Івано-Франківську на базі Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника відбулася Всеукраїнська науково-практична конференція

«Соціальні пріоритети економічного розвитку регіону: проблеми та перспективи»

У сучасному світі демократичні країни міжнародної спільноти живуть за принципом формування ефективної соціально-економічної стратегії, спрямованої на забезпечення матеріального та духовного добробуту населення. В економічній діяльності урядів розвинутих країн наріжним каменем є пріоритетність людського розвитку. Україна як демократична держава, стратегічною метою якої є євроінтеграція, у своїй як зовнішній, так і внутрішній політиці прагне сповідувати принципи пріоритетності соціального розвитку економіки.

Тому питання, які обговорювалися на Всеукраїнській науково-практичній конференції «Соціальні пріоритети економічного розвитку регіону: проблеми та перспективи», яка відбулася 19 – 20 жовтня у Прикарпатському національному університеті ім. Василя Стефаника, були вельми актуальними. Організаторами конференції були кафедра економічної та прикладної економіки економічного факультету Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника, Інститут демографії та соціальних досліджень НАН України, Міністерство праці та соціальної політи-

ки України, Івано-Франківська обласна державна адміністрація, мерія міста Івано-Франківська.

У роботі конференції взяли участь 126 представників із 40 навчальних закладів, науково-дослідних інститутів та інших установ із 16 регіонів України, голови адміністрацій Івано-Франківської області. Про високий науковий рівень конференції свідчить те, що серед учасників — 22 доктори наук, професори, 63 кандидати наук, доценти, старші та молодші наукові співробітники, 2 заслужені діячі науки і техніки України, заслужений економіст України. Широка географія учасників: Київ, Запоріжжя, Донецьк, Львів, Рівне, Одеса, Маріуполь, Суми, Кіровоград, Хмельницький, Харків, Черкаси, Чернівці, Тернопіль, Луганськ, Дніпропетровськ, Кам'янець-Подільський.

Зібрання відкрив проректор Прикарпатського національного університету професор Володимир Чобанюк. Він розповів про наукові здобутки й плани розвитку цього провідного вищого навчального закладу Прикарпаття.

Цікавим, змістовним, із глибоким аналізом став виступ голови міста Івано-Франківська Віктора Анушкевичуса про стан та проблеми соціально-економічного розвитку міста й найближчі в часі перспективи.

Під час проведення конференції

Заступник голови Івано-Франківської ОДА Богдан Борович зауважив, що і при розгляді соціально-економічних питань державного рівня, а тим більше регіонального, обов'язково необхідно врахувати національну специфіку. Висока національна свідомість, беззаперечна повага до національних витоків, до своєї нації, до народу України має стати основним стрижнем при вирішенні будь-яких політичних, економічних, соціальних проблем.

Основними питаннями, які обговорювались на конференції, були:

- пріоритети регіональної соціально-економічної політики, взаємовплив економічного та соціального розвитку регіону;

- сучасні демографічні проблеми в регіонах України;

- Іван Франко як економіст, демограф (до 150-річчя від дня народження І. Франка);

- регіональні чинники формування й використання людського капіталу, проблеми продуктивної зайнятості за умов реструктуризації економіки;

- трудові міграції населення та їх вплив на соціально-економічний стан регіону і поліпшення життєвого рівня населення;

- державна регіональна політика у сфері зайнятості населення, регіональні ринки праці.

Цікаво презентувала інформацію про соціальну рівність регіонів України Лібанова Елла Марленівна, доктор економічних наук, професор, член-кореспондент НАН України, заступник директора Інституту демографії та соціальних досліджень НАН України.

Науковий аналіз забезпеченості зайнятості населення в контексті сучасної державної інноваційної політики зробив доктор економічних наук, професор, академік Академії економічних наук України, перший заступник голови Ради по вивченню продуктивних сил України НАН України Бандур Семен Іванович.

Заступник голови Державного комітету статистики України Власенко Наталія Степанівна доповіла про значення статистичних даних як інформаційної бази наукових досліджень та про методи проведення моніторингу реалізації соціальної політики.

Надзвичайно зацікавив аудиторію виступ доктора економічних наук, професора Київського національного університету ім. Тараса Шевченка Грішнєвої Олени Антонівни про людський розвиток у системі пріоритетів регіональної соціально-економічної політики. Зокрема, було наведено дані про те, що Івано-Франківська область посідає третє місце в Україні за індексом соціального середовища. Цей показник свідчить про низький коефіцієнт злочинності в

регіоні, усталеність шлюбів, високий рівень культурного розвитку.

Актуальною для України, а для Західного регіону особливо, була доповідь доктора економічних наук, професора Інституту соціології НАН України Прибиткової Ірини „Якість життя та зарубіжна трудова міграція в Україні”.

Цікавим, особливо для студентства, став виступ доктора економічних наук, професора, проректора Київського національного економічного університету ім. Вадима Гетьмана Колота Анатолія про роль вищої освіти України в контексті соціального розвитку. Пан Анатолій є автором багатьох публікацій, в яких описує можливі напрями модернізації освітньої діяльності вузів України в руслі основних тенденцій розвитку світової вищої освіти (і насамперед економічної) з метою реалізації принципів Болонської декларації. У своїй пленарній доповіді А. М. Колот зауважив: „Якщо не аксіомою, то фактом, який все більше визнає громадськість, є те, що ні фінансовий, ні фізичний капітал не відіграють нині провідної ролі. Цю роль відіграє саме людський капітал, який є основою формування економіки знань. Людський капітал є найпродуктивнішим і здатен забезпечити сучасні конкурентні переваги. Цей капітал значною мірою формується саме у сфері освіти, що зумовлює як підтвердження її ролі та значення, так і вимагає від освітньої діяльності змін та модернізації відповідно до вимог сьогодення в таких основних напрямках:

- 1) фундаменталізація освіти;
- 2) випереджальний характер усієї системи освіти;
- 3) індивідуалізація навчальної діяльності.

Вуз, який хоче мати беззастережні конкурентні переваги на сучасному ринку освітніх послуг, має здійснювати свою діяльність із максимальною орієнтацією на розкриття творчого потенціалу, його потреби, на формування не лише високопрофесійного фахівця, а й гармонійно розвиненої особистості”.

Доктор економічних наук, професор Одеського державного економічного університету Семенов Василь у своєму виступі науково обґрунтував необхідність застосування в регіональному розвитку кластерного механізму як прогресивної та ефективної форми розміщення продуктивних сил, зокрема для інтенсифікації інвестиційних процесів. Він наголосив, що складовими елементами сучасного розвитку для регіонів є: природні та людські ресурси, інвестиційний потенціал, нові технології, історична спадщина, соціальний капітал.

Особливо змістовною була доповідь „Соціальні пріоритети економічного розвитку регіонів (на прикладі Карпатського регіону)” доктора економічних наук, професора, декана економічного факультету Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника Романюка Михайла.

Зокрема, він зазначив: „Регіональна стратегія України в сучасних умовах має передбачати подолання відмінностей між регіонами за рівнем життя, умовами економічного, соціального та демографічного розвитку”. Відомо, що сутність соціальної політики полягає в цілеспрямованих діях держави та її органів щодо забезпечення прав і створення можливостей кожному членові суспільства на гідний рівень життя та гармонійний розвиток.

Для визначення індексу регіонального людського розвитку застосовуються узагальнені згруповані показники за такими напрямками соціального розвитку: 1) стан і охорона здоров'я населення; 2) фінансування людського розвитку; 3) екологічна ситуація; 4) рівень освіти населення; 5) демографічний розвиток; 6) розвиток ринку праці; 7) матеріальний добробут; 8) умови проживання населення; 9) соціальне середовище.

Дуже цікавими були такі дані з виступу професора М. Романюка: „Івано-Франківщина перебуває на 13 місці за рейтингом індексу регіонального людського розвитку. Показники рівня освіти населення та екологічної ситуації мають низькі значення. Для порівняння: Львівська область перебуває на 8-му місці, Закарпатська — на 14, Чернівецька — на 24. За рівнем демографічного розвитку Івано-Франківщина — на 5 місці (Львівська область — на 3, Закарпаття — на 19, Чернівецьчина — на 6). Наприклад, середня тривалість життя в області становить 70,5 року (по Україні цей показник дорівнює 68 років), у тому числі у чоловіків — 65,3 року, у жінок — 75,8 року. Поряд з цим, починаючи з 1997 р., природний приріст набув від'ємних значень, а з 1995 по 2005 рр. область втратила в чисельності населення 80 тис. осіб. Висока дитяча смертність, коефіцієнт якої — від 10 до 14,5 немовлят на 1000 новонароджених (по Україні цей показник становить 10 немовлят на 1000). За розвитком ринку праці Івано-Франківщина посідає 21 місце (Львівщина — 16, Закарпаття — 8, Чернівецьчина — 27, останнє місце).

Найсильніший вплив на визначення місця розвитку регіону за індексом людського розвитку мають рівень освіти, умови проживання, матеріальний добробут населення. Проте за рівнем освіти Івано-Франківська область — на 23 місці (Львівська — на 16, Чернівецька — на 18, Закарпатська — на 24). Щодо інтегрального показника стану та охорони здоров'я область перебуває на 4 місці

(Львівська — на 9, Закарпатська — на 1, Чернівецька — на 25). Найгірша ситуація з фінансуванням людського розвитку — в Закарпатській області (27 місце, останнє). Івано-Франківська область має не кращий рейтинг, а саме 25 місце.

Області Західного регіону є аутсайдерами за розмірами видатків місцевих бюджетів на освіту й охорону здоров'я.

За ступенем забезпеченості житлом, його комфортабельності, впорядкованості та розвитку інфраструктури Івано-Франківщина на 26 місці, оскільки високою є питома вага сільських поселень, незадовільне забезпечення водогоном, каналізацією. За цими показниками Львівщина перебуває на 11 місці, Закарпаття — на 15, Буковина — на 27”.

Наприкінці своєї доповіді професор М. Д. Романюк наголосив: „На сучасному етапі вкрай необхідно є розробка та реалізація заходів активної досконалої державної регіональної політики, що, безумовно, вирівняло б диспропорції в рівнях економічного і соціального розвитку окремих регіонів України”.

Не менш цікавими, науково обґрунтованими та інформаційно насиченими були виступи учасників конференції на секційних засіданнях. Зауважимо, що молоді науковці також зуміли подати свої наукові дослідження на належному фаховому рівні.

Оскільки конференція проходила в Івано-Франківську, то природно, що один із напрямів її роботи організатори присвятили аналізу економічної спадщини великого Каменяра, славний ювілей якого в серпні 2006 р. святкувала наша країна. З цього приводу активно брав участь у конференції доктор філологічних наук, професор, директор Інституту філології Прикарпатського національного університету Хороб Степан Іванович. Учасники відповідної секції розглядали висвітлення у творчості І. Франка соціально-економічних, аграрних, демографічних, міграційних проблем.

Матеріали конференції планується видати у збірнику наукових праць „Вісник Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника. Серія економіка”, який є фаховим виданням.

При підбитті підсумків роботи конференції прийнято рекомендації, в яких учасники відзначили високий науковий рівень конференції та відмінну організацію її проведення.

Інформацію підготували

О. КОНДУР

Прикарпатський національний університет ім. Василя Стефаника

В. КУПЧАК

Івано-Франківська облдержадміністрація